

Täysistunto

Torstai 16.9.2021 klo 15.59—20.45

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Asian käsittely on keskeytetty 7.9. pidetyssä istunnossa. Nyt keskustelu jatkuu. Äsken kuultiin jo asian esittely, ja mennään sitten keskustelussa eteenpäin. — Edustaja Suomela poissa. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.16 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Jatkan tästä äsken keskustellusta esityksestä hallituksen esitykseen 100 ja oikeastaan tähän mielenkiintoiseen kahden vuoden aikaikkunaan, josta on kysymys:

On tietenkin totta, että — muistaakseni jo vuonna 2013 — Suomi on sitoutunut tähän mutta tosiaan, kuten vaikkapa edustaja Puisto täällä puheenvuorossaan totesi, valtioneuvosto on pitkään korostanut sitä, että Suomi tekee itsenäisesti sen arvion, ovatko pankkien riskit vähentyneet. Tietenkään tästä kahdesta vuodesta, millä nyt tähän aikaistettuun kriisinratkaisurahastoon mennään, ei ehkä elämää suurempaa poliittista kysymystä sitten eurooppalaisella tasolla kannata tehdä, mutta on sillä tietty periaatteellinen taso, koska nyt tähän mennään kuitenkin keskellä koronavirusta. Vaikka, kuten edustaja Vanhanen tuossa äsken sanoi, nämä vuodet tietenkin nyt vaikuttavat olevan ihan hurjaa talouskasvun aikaa, kun kaikkialla elvytetään paljon, niin se syvä ongelma, mikä meidän eurooppalaisessa pankkijärjestelmässä siltikin on, on se, että meillä on isoja euromaita täynnä pieniä pankkeja, jotka eivät ole välttämättä ollenkaan sillä vakavaraisuustasolla, jolla me täällä Suomessa ajattelemme pankkien olevan nimenomaan sen takia, että meillä on niin karvaat omakohtaiset kokemukset 90-luvun pankkikriisistä ja me olemme kantapään kautta täällä tehneet ne fuusiot.

No ei varmastikaan Espanjassa tai Saksassa tulla tekemään näiden pienten pankkien fuusioita sen seurauksena, mitä Suomen eduskunnassa sanotaan, mutta kun Suomi kuitenkin on varsin joustava ja varsin myötäsukaisesti monia asioita käsitelty eurooppalaisella tasolla europöydissä — se on herättänyt Suomessa paljon kritiikkiäkin, mutta me olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2021 vp

kuitenkin nimenomaan sitä poliittista kokonaisharkintaa käyttäen niihin menneet — niin toivoisin, että Suomi myös pitäisi sitten näitä sääntöpohjaisia periaatteita esillä. Ja tämä liittyy kyllä sitten varmasti myös alkavaan keskusteluun finanssipoliittisista säännöistä, joihin tällä viitattiin.

Pidän ihmeellisenä sitä kritiikkiä, jota on nyt esitetty, että Suomi ei voisi osallistua enakkovaikuttamiseen. Mehän korostamme kaikkialla aina kansainvälisiä sopimuksia ja niiden noudattamista, mutta eurooppalaisessa talouspolitiikassako me emme sitten noudattaisikaan tai korostaisikaan sitä talouspoliittista, finanssipoliittista kehikkoa? Epäilen valitettavasti, että monet niistä euroon liittyvistä ongelmista ovat itse asiassa poliittisia, vaikka meidän pitäisi ajatella niitä taloudellisesti. Mutta siinä vaiheessa, kun poliittiset intohimot tulevat taloudelliseen keskusteluun, me emme saa korjattua näitä ilmeisiä ongelmia, jotka ovat vaikkapa tämänkin esityksen taustalla, liittyen siihen, että kaikki maat eivät ole laittaneet pankkisektoriaan kuntoon. Tämä tulee näkymään myös finanssipoliittisessa keskustelussa, että maat eivät noudata talouspolitiikan sopimuksia, [Puhemies koputtaa] ovat ne minkälaisia tahansa, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että täällä on nyt ilmeisesti hankaluuksia tässä näytössä, mutta edustaja Suomela todettiin äsken poissaolleeeksi. Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Myllykoski poissa. — Nyt edustaja Essayah, olkaa hyvä.

20.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ihan sen takia, että haluan kyllä kiittää edustaja Kulmunia tästä erinomaisesta puheenvuorosta. Hän nimenomaisesti nosti esille sen, mikä tässä juuri tähän hetkeen liittyvässä nopeutetussa menettelyssä on ongelmana: me emme tiedä, mikä se Euroopan pankkisektorin tilanne tällä hetkellä on. Monissa maissa nämä tällaiset velkamoratoriot ovat vasta loppuneet, ja tällä hetkellä ollaan aika epävarmoja siitä, mikä on se pankkisektorin kunto, mikä sieltä sitten lopunviimeksi on paljastumassa.

Todellakin näen, että sellaisissakin maissa, mistä me Suomessa ajattelemme, että ne ovat kansantalouden kannalta hyvässä kunnossa, kuten Saksa ja Itävalta — jolla on ollut jo aiemmin näitä erilaisia pieniin pankkeihin liittyviä ongelmia, liittyen jopa ihan pankkien läpinäkyvyyteen, mahdolliseen rahanpesuun ja muuhun vastaavaan... Mutta esimerkiksi saksalaisissa pankeissa on paljon sitä pientä sparbankenia ja landesbankenia ihan niin kuin meillä silloin ennen omaa pankkikriisiämme: joka kylästä löytyy viiden kuuden eri ryhmittymän pankki. Siinä mielessä tämä tällainen resoluutio näiden pankkien osalta on vasta edessä, ja siksihän Saksa on edistänyt EU-pöydissä sellaista ajatusta, että voitaisiin näitä yhteisvastuullisia varoja myöskin lähteä sitten näiden pk-sektorin pankkien alas ajamiseen käyttämään, ja siinä mielessä tässä on oltava äärimmäisen tarkkana.

Tässä yhteydessä haluan edustaja Kulmunin tavoin kiittää ministeri Saarikkoa siitä, että olette olleet nyt mukana tässä kahdeksan maan yhteisessä julkilausumassa nimenomaisesti kasvu- ja vakaussopimuksen sääntöihin palaamisesta. Siellähän todellakin on kyllä niitä säännöksiä, joita silloin pankkikriisin jälkitiimellyksessä tehtiin — on twopackiä, sixpackiä — ja joissa on hyvin epärealistisia tapoja suhtautua jäsenmaitten velkaantumisen ikään kuin takaisin kirimiseen, koska siellä on ollut sääntelyä, joka jopa hyvän kasvun olosuhteissa olisi hyvin haasteellista toteuttaa, saatikka sitten näissä tilanteissa. Ja varmasti löytyy sellaista asetustasoista sääntelyä, jota on syytä tarkastella, onko se todellakaan tätä päi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2021 vp

vää ja ylipäättänsä millään tavalla realistista toteuttaa. Mutta on tärkeää, että se päälinja tulisi niin kuin ennakoivasti nyt Suomeltakin selväksi. Ihmettelen sitä, että hallituksen sisällä se on jo herättänyt kritiikkiä. Siellä vasemmistopuolueet ovat jo kritisoineet ministeriä siitä, että tässä asiassa on haluttu olla vaikuttamassa.

Nyt on kaksi valtavan isoa asiaa Euroopan unionissa tapahtumassa: Edellisessä keskustelussa puhuttiin puolustuselonteosta ja sen yhteydessä siitä, mitä tapahtuu eurooppalaisessa puolustuksessa. Toinen on tämä, mitä tapahtuu finanssipoliittisissa säännöissä ja eurooppalaisessa taloudessa. Näissä on oltava ennakoivasti, etunenässä, vaikuttamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

20.23 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta osaltani lyhyesti tukea edellisten puhujien tavoin sitä, että Suomi nyt teki edes jotakin sen eteen, että näitä vakaussääntöjä noudatettaisiin jatkossa — oli siinä työssä toivoa tai toivottomuutta sitten tulevaisuudessa, niin on silti syytä puhua silloin, kun on puhumisen aika. Ja ihmettelen myös sitä, kuinka tätä voidaan hallituksen sisältä vastustaa, kun me juuri olemme hyväksyneet eduskunnassa yksimielisesti sellaiset ponnet, joissa hallitus velvoitetaan eduskunnan toimesta vaatimaan näiden sääntöjen noudattamista ja vakaussopimusten noudattamista.

Siitä olen samaa mieltä, että näitä jo valmiiksi epämieluisia uudistuksia, joita ei sinänsä pitäisi edes koskaan tehdä, nyt aikaistetaan ihan puhtaasti poliittisin syin, poliittisen paineen takia, tilanteessa, jossa vasta jaetaan näitä niin sanotun elvytyspaketin rahoja. Ja kun on paljon liikkuvia osia, paljon muuttujia, paljon mahdollisia uusia vastuita, niin tässä tulee vähän sellainen puhalluksen maku, että vedetäänkö tässä nyt, viedäänkö päätöksiä läpi kiireen varjolla miettimättä, mihin ne kokonaisuudessaan johtavat, kun nämä kaikki asiat toteutuvat nyt yhtä aikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä ministeri Saarikko, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

20.24 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta, hyvät kollegat.

Ensinnäkin ihan pari sanaa aihetta sivuten täällä esiin nousseesta finanssipoliittisesta säännöstöstä ja tästä kahdeksan EU-jäsenmaan julki lausumasta omasta kannastaan vaikuttamistyöhön, jota tuon säännöstön paluun äärelle kahdeksan maata halusivat toteuttaa. Se oli viesti siitä, että komission on syytä kuunnella kaikkia jäsenmaita. Se oli huolen ilmaus siitä, että ei ole itsestään selvää, että vanhaan sääntömaailmaan halutaan palata. Se oli myös realistinen kuvaus siitä, että ehkä aivan sellaisenaan ei ole mielekästäkään siihen palata kaikkine yksityiskohtineen. Mutta pidän perusajatuksena tärkeänä Suomen osalta sitä, että me kykenemme saamaan kansalliset kannat riittävän selviksi ajoissa asiassa kuin asiassa, jotta me voimme EU:n suuntaan vaikuttaa. Valtavan monessa kysymyksessä isoista asioista meillä kuitenkin on verrattain hyvä yhteisymmärrys myöskin parlamentin sisällä — viittaen vaikkapa tähän ilmastokeskusteluun. Mutta samalla on hyvä todeta, että tämä kaikki on vasta hyvin alkutekijöissään EU:ssa eikä yksittäinen kirjelmä tai mielipidekirjoitus asiasta vielä mitään ratkaise, lopputulos on monen mutkan takana — Saksan vaalienkin nyt ensi alkuun ja siitä eteenpäin. Eli katson perustelluksi, että Suomi tätä vaikuttamistyötä tekee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2021 vp

Sitten haluan kuvata tätä pankkisektorin merkitystä Suomelle vielä toistaen sen huomion vuoden 2019 arviosta, että pankkisektorin koko Suomessa on suhteessa bkt:hen erittäin suuri, sillä tavalla, että ainoastaan Ranskassa pankkisektorin suhteellinen koko on suurempi kuin Suomessa. Eli tällä kaikella, mistä nämä hallituksen esitykset kertovat, on merkitystä myös Suomen kannalta — siitä huolimatta, että jaan täysin esimerkiksi edustaja Kulmunin arvion siitä, että suomalaiset pankit on aikanaan kyllä laitettu kuntoon. Eli meillä pankkisektori on kuitenkin verrattain suuri.

Täällä tuli paljon monenkirjaviakin väitteitä joissain puheenvuoroissa, ehkä vähän tätä asiaa nyt laajentaen, ja aivan pari niistä ehdin tämän ajan puitteissa korjaamaan.

Ensinnäkin yhteisvastuu syventävistä järjestelyistä: Suomen vastuut eivät näiden muutosten myötä kasva, Suomen pääomaosuuteen ei tehdä muutoksia. Päinvastoin muutoksella pyritään varmistamaan, ettei EVM voisi jälleenrahoittaa kestäväntä velkataakkaa ja että mahdollisen pankkituen maksaminen takaisin olisi tulevaisuudessa koko pankkisektorin vastuulla eikä yksittäisen pankin, kuten aiemmin.

Toisekseen, kuten täällä keskustelussa on todettu, muistutan vielä siitä, että tästä varautumisjärjestelmän kehittämisestä on sovittu jo vuonna 2013, ja silloin sitouduttiin vuoteen 23. Nyt on kysymys kahden vuoden aikaistamisesta. Ja niin kuin edustaja Vanhanen täällä hyvin perusteli, se osuu nyt myöskin ajankohdaltaan vaiheeseen, jossa katsottiin tämä hyväksyminen mahdolliseksi.

Täällä esitettiin myös arvio siitä, että järjestely vesittäisi pankkiunionin perusajatusta itsestään ja lisäisi pankkien ja valtion kohtalonyhteyttä. Minä ajattelen, että jos näin ajattelee, niin tämän perusajatusta ei silloin ole ihan täysin hahmottanut, koska ei kriisintarkkailurahastolla eikä sen varautumisjärjestelyllä muuteta tätä perusajatusta pankkiunionista ja sen kriisin ratkaisusta, sitä, että kaatuvista pankeista aiheutuvat kustannukset ovat finanssialan eli pankkien [Puhemies koputtaa] itsensä eikä veronmaksajien, siis valtion, harteilla. Ensin on pankin omistajien ja sijoittajien vastuu, ja jos se ei riitä, käytetään rahastoa, ja jos se ei riitä, voidaan turvata [Puhemies koputtaa] EVM:ään perälautana, ja tämän mahdollisuuden olemassaolo ehkäisee talletuspakoa ja siten vahvistaa vakautta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 5. asiakohdassa]